

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER. *)

1.) HOOFDSTUK I. — Twee Conferenties.

De eerste conferentie werd gehouden in de onderste voorkamer — de spreekkamer — van een groot huis. Het groote huis was een der voornaamste huizen op een breede, deftige gracht, en de gracht was de mooiste van een groote stad in ons vaderland.

In deze spreekkamer stonden een vierkante tafel, vier stoelen, en in een hoekje een fiets. Daar het avond was, waren de luiken gesloten; en daar er twee personen in de kamer waren, was het licht aangestoken.

Een der personen was een heer en de andere een dame — of neen, geen *dame* — ze zou niets op dien titel gesteld zijn — een juffrouw of meisje, zooals men wil. Ze was gekleed in een donkerblauw manteltje en droeg een zwart fluweelen kapothoedje, met zijden linten onder de kin vastgestrikt, een passende omlijsting om haar bleek, ernstig gezichtje.

De heer, die tegenover haar zat, was van rijzige gestalte. Zijn hoog voorhoofd, zijn fijn besneden gelaat met de ernstige, diep-dóórdenkende uitdrukking, doen in hem den man der wetenschap vermoeden. Zijn kleeding, zijn houding, zijn handen, die in fijne buiging op tafel liggen, kenmerken hem als den man van aanzien en beschaving. Dat onbeschrijfelijke, onnavolgbare en toch in iedere uiting merkbare iets, dat den man van *ware* beschaving — d. w. z. beschaving zoowel van het inwendige als van het uitwendige leven — kenmerkt, was zijns. Als hij opziet, en het losse, blonde haar van zijn voorhoofd wegstrijkt, en het volle lamplicht op zijn mooi, manlijk gelaat valt, ziet ge iets aandoenlijk droevigs en onvoldaans in zijn donkere, diepliggende oogen....

„Dus,” zeide hij op zachten toon, met kwalijk verholten teleurstelling, „u wilt liever niet komen?”

„Als u 't goed vindt, zou ik er graag eerst nog eens met moeder over spreken,” was 't antwoord. „Moeder heeft niet graag, dat ik dien bij.... bij....”

„Ja,” zeide de heer, het meisje glimlachend aanziende, „hoe noemt u nu eigenlijk zulke menschen als wij zijn? Heidenen of zoo iets?”

„Ik geloof,” zeide zij, verlegen om zich ziende, en toch met grooten ernst, „dat moeder zou zeggen: „menschen, die God niet vreezen.””

„O!.... Maar wat ik zeggen wou, u wilt er dus over denken? En zou er kans zijn, dat uw moeder ja zeide?”

„'t Zou wel kunnen, meneer, omdat u zegt, dat u er op staat een.... een....,” weer haperde ze. Ze kon toch van zichzelf niet zeggen een „godsdienstig” meisje!

En weer glimlachte de heer. — „Nu,” zeide hij, „ga voort, als 't u blijft, hoe noemt u uzelf nu?”

De aangesprokene was blijkbaar niet op haar gemak

*) Onder den titel „*Gods vinger*,” kwam dit verhaal een tiental jaren geleden voor in „*Hollands Kerkblad*.” Op ons verzoek stond de schrijfster het af voor „*Timotheüs*,” en wijzigde het daartoe, waar dit gewenscht bleek. Onder bovenstaanden titel nemen wij deze treffend-schoone geschiedenis nu op, omdat wij meenen, dat het een gezegende uitwerking kan hebben, ze in wijden lezerskring te brengen. Moge de lezing zeer velen tot rijken zegen zijn! [RED.]

door de wending, die het gesprek nam. Als moeder nu maar met haar meegegaan was, die zou alles zoo vrijmoedig en beleefd kunnen zeggen!

En toen, ineens, als om een oogenblik van moed niet ongebruikt te laten voorbijgaan, antwoordde zij:

„We zeggen nooit van onszelf, dat we „godsdienstig” zijn, meneer. Als ik een woord moest bedenken, hoe we ons zelf noemen, dan zou ik zeggen „geloovigen” of — „geloovige Christenen.”

„Nu ja, 't kan me ook niets schelen, als u maar niet 't kind den heelen dag achternaloopt met psalmboeken en preeken. Met vroom bedoel ik *echt* godsdienstig.” En toen opziende: „Hoort u eens, als u er ernstig met uw moeder over wilt spreken — wat ik billijk natuurlijk — wil ik u de reden vertellen, waarom ik bepaald een *vroom*, *godsdienstig* meisje bij mijn kind wil hebben en geen ander. Dan kan uw moeder er beter over oordeelen.”

„Heel graag, mijnheer.”

„Och,.... graag! 't Is de treurigste geschiedenis, die ik u vertellen kan....”

Er was eenige oogenblikken stilte. De spreker trommelde even met de vingers op de tafel....

„U moet weten, ik heb het ongeluk gehad, een jaar geleden mijn vrouw te verliezen.”

Weer eenige oogenblikken stilte.

Toen, met een zucht: „Toen we trouwden, waren we geen van beide „vroom” of „godsdienstig,” ik ben 't trouwens nooit geweest. Mijn vrouw is 't op 't eind van haar leven geworden door een ziekenzuster, die haar verpleegde. 't Was mij een onmogelijkheid, het óók te worden. Ik had 't graag gedaan om harentwille. Maar ik kón niet. Enfin, dat is tot daaraan toe. Toen was ze altijd bezig met 't kind, en ik heb beloofd, dat 't kind godsdienstig zou opgevoed worden. Een belofte, die ik niet zelf ten uitvoer kan brengen. Ten eerste kan ik 't kind niet iets geven, dat ik zelf niet heb. En ten tweede, al kón ik 't, dan zou ik er nog met mijn studies en mijn praktijk geen tijd voor hebben.

„Nu heb ik al drie van die „vrome” kindermisjes gehad, maar ik kán met dat gekwezel niet opschieten! De vorige was een lief meisje, waarvan 't me genoeg spijt, dat ze weg is. Maar die vond 't haar roeping *mij* te bekeeren. Dit was zonde en dat was zonde, mijn boeken waren goddeloos, en al zulke liefelikheden meer. Nu, u begrijpt, daarvoor neem ik geen kindermisje!”

En toen opstaande: „Dus u wilt er nog eens over spreken en mij dan schriftelijk antwoord zenden? Met kerkaan en al zulke dingen is u vrij, en uw ideeën over den Zondag zal ik ook eerbiedigen.”

Toen namen ze afscheid, en de heer des huizes belde, waarop de knecht verscheen, die het kindermisje uitliet, erg nieuwsgierig, of ze „kwam” of niet, maar die tot zijn spijt niets kon bemerken, dat hem dienaangaande eenige zekerheid kon verschaffen.

De tweede conferentie werd twintig minuten later gehouden in een gansch ander gedeelte van de stad.

In een der „nieuwe buurten” in een klein eenvoudig gemeubileerd vertrek, waar alles er even helder en netjes uitzag, zat een vrouw van middelbaren leeftijd achter een donkerbruin theeblaadje met witte kopjes te naaien....

Daar ging de deur open: „Dag moeder!”

„Dag Doortje! — Hé, kind, vertel eens gauw. Ik ben toch zoo benieuwd!”

Doortje deed niets liever. Vlug ontdeed ze zich van haar goed, en terwijl moeder een kopje thee voor haar inschonk, zocht ze haar naaiwerk op, en begon verslag te doen van het verhandelde. Het was merkbaar, dat Doortje veel zin in den dienst had; zoo'n aardige meneer — een dokter — zoo'n mooi, groot huis, en alles zoo keurig, en dan één jongetje van drie jaar om voor te zorgen, en honderd vijftig gulden loon met opslag tot tweehonderd gulden. Maar dat andere — moeder moest maar beslissen, ze wist zelf niet, of ze gaan mocht of niet, want 't was toch feitelijk in een ongeloovig gezin gaan dienen. Wat vond moeder er nu eigenlijk van?

„Mijn lieve kind," was 't antwoord, „hoewel ik het geen gemakkelijk geval vind, geloof ik wel, dat je gaan moet. Als die moeder werkelijk tot bekeering is gekomen vóór haar sterven, zal ze ook wel dikwijls gebeden hebben voor haar kind, dat ze in zulk een omgeving achterliet. 't Is haar vurige wensch geweest, dat de opvoeding van 't jongetje zou worden toevertrouwd aan menschen, die God vreezen. En ik vind 't bepaald mooi van den vader, om de opvoeding van zijn kind om die reden toe te vertrouwen aan iemand, wier beginselen lijnrecht tegen de zijne overstaan. Hij weet toch, dat 't kind in 't opgroeien onwillekeurig hoe langer hoe meer van zijn vader zal vervreemden. Ik vind 't een mooi, moedig besluit van dien mijnheer. Hoe meer ik er over denk, Doortje, hoe meer mijn hart neigt om ja te zeggen. Maar laten wij deze zaak voor 't aangezicht des Heeren brengen. Want ga je, dan zul je veel wijsheid en veel genade noodig hebben voor je taak. Een moeilijke taak, kind, die groote verantwoordelijkheid met zich brengt, maar waarin je met 's Heeren hulp tot grooten zegen kunt worden. Doch, zooals ik zeg, ik moet er nog eens ernstig mee bezig zijn, dan zullen we morgenochtend antwoord schrijven."

Ze spraken dien avond over niet veel anders dan over de komende beslissing en Doortjes naaste toekomst. Doortje zou het heerlijk vinden, wat meer te verdienen; dan behoefde moeder niet meer zoo hard te werken. Moeder naaide voor de menschen om in haar onderhoud te voorzien, doch 't viel haar soms wel wat zwaar.

Al de „maar's," al de „vóór's," al de „tegen's," werden gewikt en gewogen, en aan 't eind van den avond, vóór de beide vrouwen zich ter ruste legden, werd de zaak gebracht voor Hem, die luistert, als Zijne kinderen de nooden van hun leven Hem bekend maken, en bij Wien *alle* schatten zijn van wijsheid en geloof en kracht, die zij zoo noodig hebben als licht in het donker van den nacht.

Den volgenden morgen schreef Doortje aan den dokter, dat zij na overleg met haar moeder, besloten had, over twee weken als kindermeisje bij hem te komen.

HOOFDSTUK II. De man der wetenschap.

Boven in het groote huis was aan den straatkant nóg een kamer, waar licht brandde: de kinderkamer. Het waren eigenlijk twee kamers en suite, de achterste was donker, éven schemerachtig verlicht door het licht van de voorkamer, waar een jonge vrouw, die tijdelijk den dienst van kindermeisje vervulde, aan een tafel zat te naaien.

Hierheen richtte de heer des huizes zijn schreden, nadat de conferentie in de spreekkamer afgelopen was.

Heel zacht opende hij de deur en vroeg, of Willie al sliep. „Jawel, meneer," was 't antwoord, „hij is nog al gauw ingeslapen van avond."

De vader wierp een blik in de achterkamer.

„Wil ik de kaars aansteken?" vroeg het meisje.

„Dat 's goed, ja."

De vader nam den blaker, die een klep had, zoodat het licht slechts naar ééne zijde scheen, en ging naar de achterkamer.

Er stond een wit bedje in, waarin een kind lag te slapen. Hij ging op een stoel er naast zitten en plaatste het licht zóó, dat de kleine slaper er geen hinder van had. Het was een klein, mooi, fijn jongetje, met iets teers en tengers, zoowel in zijn smal, bleek gezichtje met het spitse neusje, als in zijn kleine, magere handjes. Prachtig was de wilde massa glanzend gouden krullen, die verward op het witte kussen nederlagen.

Dat was nu 's vaders hoop, zijn trots, zijn alles! De eenig hem overgebleven schat uit een kort, maar innig-gelukkig huwelijk. Zijn Willie, zijn zoontje, zijn eenige... Hoe lief had hij dat kind... het evenbeeld zijner Elisabeth! Hoe ging zijn gansche hart naar hem uit met die liefde, zoo vol van kracht en teerheid tegelijk, waarmede het menschelijk hart „het eenige" liefheeft!

En toen rees voor hem op met plotselinge duidelijkheid het beeld van de vrouw zijner liefde, met haar schier etherische liefalligheid, haar prachtig goud-glanzend haar, en het trof hem met pijnlijke duidelijkheid, hoe 't kind op haar leek, vooral nu van avond, 't fijne kinderkopje in het aureool van gouden krulletjes. O, indien....

Maar neen, waartoe die sombere gedachten! Honderden kinderen groeiden er door heen. En hij, de man der medische wetenschap, wien het aan kennis noch geld faalde om 't kind alles te geven, wat noodig was, hij zou immers waken en zorgen dagen en nacht, en nacht en dag....

En tóch... en tóch... En Elisabeth dan?... De smart greep hem weer aan, dreigde hem te verstikken... het was de smart van haar sterven — die kist — die begrafenis...

Met een haastige beweging stond hij op en ging naar de voorkamer, om zich te ontworstelen aan de martelende aantrekkingskracht dier sombere beelden....

„Hoest Willie wel eens 's nachts?"

„k Heb 't nog nooit gehoord, meneer."

„Klaagt hij nooit over pijn of zoo?"

„Neen, meneer.... Ofschoon laatst over hoofdpijn, als ik mij wel bezin."

„Hoofdpijn!! Wanneer?"

„Gisteren, meen ik, op de wandeling."

„Als ik mij *bezin*, — *meen* ik," herhaalde de vader wrevelig. „Waarom vertel je me zulke dingen niet? Ik heb zóó gezegd, dat je op 't kind letten zou. Begrijp je dan niet, dat 't heel onnatuurlijk en verkeerd is voor een kind van drie jaar om over hoofdpijn te klagen?!"

Arme vader! Arme man van de wetenschap! Hoe duidelijk was in den driftigen toon, waarop hij sprak, de groote bezorgdheid over zijn lieveling merkbaar. Ach, had hij al dien angst kunnen nederleggen aan de voeten van Hem, die gezegd heeft: „*Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.*" Had hij, de groote medicus, de beroemde geleerde, voor de folterende pijn van zijn ziel slechts medicijn willen aannemen van den oppersten Medicijnmeester. Had hij slechts kunnen doen, wat Doortje en haar moeder dien avond deden: nederknielen om zijn ziel uit te gieten voor den troon der genade!... Maar hoe zou hij! Hij, die geen anderen troost in leven en sterven kende dan — zijn wetenschap en zijn arbeid!

„Kom," zeide hij, de deur zijner studeerkamer openende, „maar weer flink aan de studie." (Wordt vervolgd.)

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

2.)

HOOFDSTUK III.

Voor de wijzen en verstandigen verborgen en den kinderkens geopenbaard.

Doortje was nu reeds een paar weken in haar nieuwen dienst.

Hoe 't haar beviel?

In vele opzichten heel goed, en ze hield dol veel van den lieven kleinen Willie. Zoo'n schat van een kind! — Er waren natuurlijk wel moeilijkheden — maar verder ging ze niet met de belangstellende vragers en vraagsters. „Verder” ging ze alleen, als ze op haar uitgaansavondje bij moeder zat, die een open oor en een warm hart en een wijs hoofd had voor al haar verhalen. En dan dikwijls liep het gesprek over den vader.

„O, Moeder, 't is toch zoo ongelukkig, zoo'n knap man, u moest die studeerkamer eens zien, vol boeken en kasten met machinetjes en flesschen met allerlei akeligheden — zoo'n vrééselijk knappe man, en dan zoo onverschillig voor God en Zijn Woord. Ik geloof, dat hij niet eens gelooft, dat er een God is, Moeder. Maar voor Willie wil hij 't niet weten. Ik heb ook moeten beloven, dat ik 't nooit aan 't kind zou vertellen. Dat schijnt vroeger eens gebeurd te zijn. „Als 't kind 't merkt, is 't tijd genoeg,” zegt de dokter, „'t hoeft hem niet verteld te worden.”

„O, Moeder, en laatst was 't toch zoo aandoenlijk. Boven Willie's bedje hangt een plaat van den goeden Herder, die heeft nog aan mevrouw behoord. Ik had hem juist er wat over verteld, toen ik een boodschap kreeg, dat ik 't ventje binnen moest brengen. De dokter had een pakje voor hem. 't Was een doos met schaapjes en een herder. Kleine Willie deed vol verwachting het deksel open, en o, Moeder, u hadt 't moeten zien! Hij vouwde zijn handjes — dat doet hij altijd, als hij denkt, dat hij eerbiedig moet zijn — en zeide heel ernstig:

„De lieve Heere Jezus met de schaapjes.”

De dokter boog zich tot hem over. — „Net als die plaat boven Willie's bedje, is het niet, ventje?”

„Maar Willie was bezig de schaapjes uit het doosje te halen, als zocht hij iets.

„Paatje,” zeide hij eindelijk, „er is geen lammetje bij. De lieve Heere Jezus draagt de kleine lammetjes in Zijn armen.”

O, Moeder, de tranen kwamen in mijn oogen, en ik geloof, dat mijnbeer ook het huilen nader stond dan het lachen, ten minste, hij nam het kind op zijn arm en ging voor het raam staan. En ik ging maar gauw de kamer uit.

„O, dat kind kan zulke schattige dingen zeggen! Laatst ook, toen zegt hij ineens tegen me:

„Do, is Maatje nu begraven, of naar den hemel gegaan?”

„Allebei, lieveling,” zei ik.

„Neen, dat kan niet,” zei hij heel beslist. „Als Maatje in 't kerkhof gebleven is, dan is Maatje *niet* in den hemel. En als Maatje in den hemel is, dan is Maatje *niet* in 't kerkhof.” —

„Kind, vond je het niet moeilijk om zoo'n klein kind dat aan z'n verstand te brengen?” vroeg moeder belangstellend

„O, Moeder, vreeselijk. Maar nu moet u eens verder hooren. Ik vertelde hem dan zoo goed en zoo kwaad als 't ging, dat de ziel naar den hemel ging, maar dat het lichaam verteerde in de aarde, omdat het een zwak er zondig lichaam was, en dat God ons in de opstanding eer heerlijk mooi, nieuw lichaam zou geven.”

„O, wat zal Maatje dan *prachtig* zijn!” riep hij uit, en klapte in zijn handjes.

„Toen was hij een heele poos stil. En toen kwam hij weer bij me staan.

„Do!”

„Ja, lieveling.”

„Do, mogen we *niets* mee naar den hemel nemen.”

„Neen, ventje, niets.”

„Beentjes niet?”

„Neen.”

„Armpjes niet?”

„Neen, ook niet.”

„Hoofdje niet?”

„Neen, lieve schat, dat alles moet hier blijven.”

„In het kerkhof?”

„Ja.”

„Alles?”

„Ja, alles.” —

„Ik vond 't eigenlijk zoo'n naar gesprek, begrijpt u niet Moeder?”

„En toen zegt hij in eens:

„Maar Do — dat nieuwe hartje, waar ik 's avonds om bid, dat mag toch zeker wel mee naar den hemel?” —

„O, Moeder, ik nam 't kind in mijn armen! „Zeker lieveling,” zei ik. „Als we een nieuw hartje hebben, dan mag dat mee naar den hemel.”

Het was altijd veel te vroeg „tijd” naar moeders er Doortjes zin. Doortje genoot van de uurtjes, die zij bij moeder thuis was.

Voor het eerst van haar leven was ze alleen in een omgeving, die haar geen steun gaf voor haar geloof. Men bad er niet, men las er niet, men leefde zonder God, en bang drukte haar soms het gevoel van verlatenheid en eenzaamheid. Maar altijd ging ze weer gesterkt en getroost door moeders woord en gebed terug naar haar moeilijken post.

Zoo gingen en kwamen de dagen, iedere dag met dezelfde werkzaamheden en hetzelfde verloop, ingedeeld voor haar en 't kind met groote preciesheid. En in dit eentonige voorbijgaan der uren was als een verkwikking van warmte en leven de ontwikkeling van het kind, dat aan haar zorgen was toevertrouwd. Het kind had zich aan haar gehecht met al de afhankelijkheid, waarmede kleine kinderen zich hechten kunnen aan hen, die ze dagelijks verzorgen.

Willie was niet, wat men noemt, „een robbedoes van een jongen,” — „Willemitje” noemde een plaagzieke oom hem altijd. Een stil, soms zelfs ernstig kind, fijn besnaard, met een voor zijn kinderzieltje wonderlijk ontwikkeld gevoel. Hij genoot in al wat mooi en gelukkig was, even sterk als hij verdriet had over de kleine ramspoeden van zijn kinderleven of over treurige verhalen. Op verhalen was hij dol, waarbij hij met zijn blijkbaar zeer levendige verbeelding als 't ware *zag* gebeuren, wat hem verteld werd. Het was Doortje dan ook

op 't hart gedrukt, dat ze voorzichtig moest zijn, en hem niet te lang achtereen mocht vertellen.

Zondags vertelde ze hem uit den Kaapschen Kinderbijbel. O, die gelukkige uurtjes, als ze met hem op haar schoot zat, zijn armpje om haar hals geslagen, en als zij hem vertelde van Adam en Eva, van Samuël en David en van den lieven Heiland, die de kindertjes zegende. Geen verhalen, waar hij zoo gaarne naar luisterde, geen, waar hij zoo veel over te vragen had.

Hoe wonderschoon heeft God toch den Bijbel gemaakt! Er is geen behoefte van het menschenhart, waar de Schrift geen antwoord voor heeft. Ze is *alles* voor *allen*. De Schrift geeft wetenschap voor den geleerde, — maar ook kunst voor den kunstenaar. Zij werpt den mensch terneder in het stof, — en kroont hem met een koningskroon. Zij ruikt hem het laatste wapen en het laatste bedeksel der schande uit de hand, — en wapent hem tot onverwinbaar strijder en bekleedt hem met de kleederen des heils. Zij vloekt hem tot het onwaardigste aller creaturen, — en zegent hem met den hoogsten zegen. Op de eene bladzijde spreekt zij: Gij kunt niets, en hebt niets, — en op de andere bladzijde zegt zij: Gij vermoogt alle dingen en alles is uwe. Zij roept op ten strijde — en maant tot vrede. Zij predikt de innigste liefde en den scherpsten haat; de nederigheid van een slaaf en de fierheid van een koning; de onuitputtelijkste lijdzaamheid en de meest rustelooze actie. Zij heeft woorden van troost en medelijden, zacht van klank en onnaspeurlijk teer van inhoud, — maar ook woorden, huiveringwekkend van strengheid, waarvan het hart de ontzaglijke consequentie schier niet durft indenken. Er is geen menschelijk lot, of de Schrift heeft er haar woord voor. Geen levensomstandigheid, waarin wij verkeerden, of de Schrift schijnt er van te weten. Want God formeerde haar voor *al* Zijne kinderen, in *alle* tijden, aan *alle* plaatsen. Rijk in troost voor den kranke, een engel des vredes bij het sterfbed, de heiligende mede-jubel in dagen van vreugde. De steun voor den oude, de raadsman voor den jeugdige. De adelbrief van den ellendige, het doodvonnis voor den trotsche van hart. Het woord voor den stomme, het oog voor den blinde, het wapen voor den weerlooze. De hoogste wijsheid voor den dwaze Gods, de grootste dwaasheid voor den wijze dezer eeuw. O, heerlijke, wondere, schoone Bijbel! Hoe draagt ge het merk uws Scheppers op iedere bladzijde, in al uw samenvoegingen, in al uw schoonheden, in al uw ondoorgrondelijkheden. Dwaze mensch, die dien Bijbel hebt gebannen uit uw leven, uit uw huis, uit uw school! Weet ge, welk een krachtig, levenwekkend bestanddeel ge dus hebt weggesneden uit de opvoeding uwer kinderen? Welke verhalen hebben de eigenaardige bekoring en daarbij de opvoedende kracht van onze gewijde bladzijden? Hun imponeerende oudheid en onverwelkelijke frisheid, hun kinderlijke eenvoud en Goddelijke schoonheid, hun tinteling van leven, hun warmte van kleur... o, waar is de paedagoog dezer eeuw, waar het scheppend genie, die verhalen geeft voor onze kinderen — als deze?

„Het beste is voor onze kinderen niet goed genoeg"... Zeker, „het Beste" is goed genoeg.

(Wordt vervolgd.)

DE VOORUITGANG.

De meesten onzer lezers hebben ongetwijfeld gehoord van de groote, algemeene zendings-vergadering, kort geleden te Edinburg in Schotland gehouden. Veel is over deze samenkomst gesproken en geschreven. Toch willen we thans nog op drie voorvallen, die we aan bijzondere mededeelingen ontleenen, de aandacht vestigen, omdat ze zoo treffend zijn.

Onder de sprekers was er een, die indertijd eerste minister is geweest, en wel in zijn vaderland Korea, waar hij het roer van zaken in handen had. Al de eer en het voordeel, aan die hooge betrekking verbonden, heeft hij prijsgegeven, om zich te kunnen wijden aan de verkondiging van het Evangelie onder de Heidenen. Thans droeg hij het gewaad van een leeraar, en de donkerkleurige zendeling sprak ter vergadering met dezelfde geestdrift, als waarmee hij zich richtte tot het ministerie van Korea tijdens den Russisch-Japanschen oorlog. „Ik heb," zoo sprak hij, „een wonderwerk in Korea zien geschieden. 't Is nu ruim 20 jaar geleden, dat voor de eerste maal door bekeerde Koreanen, met gesloten deuren, het heilig avondmaal werd gevierd. Thans zijn er in Korea 200.000 Christenen. Mijn tijd, dien ik vroeger aan staatszaken gaf, besteed ik nu voor het werk Gods, en het is het gelukkigst tijdperk van mijn leven."

Even merkwaardig als dit getuigenis van den heer Gun, zooals hij heet, was dat van Dr. Davis, den oudsten zendeling in Japan. „Toen ik 40 jaar geleden naar Japan ging," zei hij, „wachtte ieder, die tot het Christendom overging, de dood. Nu is alles veranderd. De keizer schenkt elk jaar groote sommen voor Christelijke inrichtingen. De oude godsdienstige en zedelijke stelsels verliezen langzamerhand hun invloed in het land. Het Christendom wordt gesteund door vele leiders des volks."

Een derde spreker was de zendeling Nettleton van de Australische zending. Hij vertegenwoordigde de Fidsjilanden. „Ik verblijd mij," zoo sprak hij, „te kunnen zeggen, dat op die eilanden geen Heidenen meer zijn. Zij vormen een Christelijken staat onder een Christelijke regeering. Een mijner ambtgenooten herinnert zich nog den tijd, dan men er een slaaf kon koopen voor f 12.—. Nu zou men zelfs voor een millioen geen oude vrouw kunnen koopen."

Ongetwijfeld heeft de Edinburgsche conferentie er veel toe bijgedragen, om de belangstelling in en den lust tot den zendingsarbeid te vermeerderen. Dit zegt veel, als men bedenkt, hoe de toestand reeds ontzaglijk gebeterd is bij vroeger. Volgens mededeelingen, te Edinburg gedaan, wordt thans jaarlijks voor de Protestantsche zending ver over de 60 millioen uitgegeven. In ronde cijfers telt men nu 5500 zendingen; rekt men de ongeordende werkers mee, dan zijn er bijna 100.000. Alleen het getal der vrouwen-zendingdokteressen bedraagt 840.

Dat er echter ook onder de Christenen nog altijd zijn, die voor de zending niets gevoelen, bleek, volgens een Engelsch kerkblad, voor eenigen tijd te Giggleswick in Engeland. Een zendeling zou daar den kerkdienst leiden en een inzameling voor de zending houden. Voor dit laatste gingen volgens landsgebruik de diakenen rond met open schalen, die zij den hoorders voorhielden. Toen nu een der inzamelaars kwam bij een man, bekend als geen vriend der zending, aarzelde deze eerst, doch zei toen overluide: „Neem de schaal maar weg, man, ik geef toch niets." Na de inzameling werden de gevulde schalen neergezet. Nu klom de leeraar van den preekstoel af, nam een van de schalen en liep er mee naar den man, die geweigerd had iets te geven.

„Neem er maar wat van af, man," sprak de predikant, „want, weet ge, het is bijeenverzameld voor Heidenen!" Of deze toespraak werkte, wordt niet gemeld.

A. J. HOOGENBIRK.

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

8.)

Doortje had nooit paedagogische studiën gemaakt. Maar het was een geheel natuurlijke zaak voor haar, dat reeds vroeg de gewijde verhalen en de hoofdwaarheden van ons heerlijk geloof een eereplaats moesten innemen in de sfeer, waarin

het jeugdige leven zich ontplooidde. Hoe gretig luisterde het kind, terwijl zijn vingertje bijwees op de kleine plaatjes. En hoe vurig bad Doortje, dat de Heere vooral dit deel van haar taak zegenen mocht en het jeugdige hartje voor het goede zaad ontvankelijk mocht maken.

Dikwijls liet ze hem ook terug vertellen. Hij deed het heel aardig met zijn hoog, fijn kinderstemmetje, in zijn eigen kinderwoordjes. Eens was hij bezig te vertellen, toen zijn vader binnenkwam.

„Wat ben je nu aan 't doen, ventje?”

„Wou Paatje ook luisteren?”

Hij was aan 't vertellen van Adam en Eva in 't Paradijs . . . „en er waren heel veel boomen (hij wees ze aan met zijn vingertje in alle richtingen) maar van *dezen* boom (hij liep tot midden in de kamer, waar hij staan bleef met uitgestrekt handje) ziet u Paatje, van *dezen* boom mochten Adam en Eva *niet* eten.”

Zoo levendig was zijn verbeelding. 't Liefst liep hij, al vertellende, op en neer in de kamer, aanwijzende de dingen, die hij meende te zien.

Met welk een trots en liefde rustte 's vaders oog op het vertellend kind . . .

Kleine botsingen tusschen vader en zontje konden wel moeilijk uitblijven.

Op een mooien Zondagmiddag kwam er een open rijtuig voor, en werd Doortje gevraagd, Willie aan te kleeden, daar de dokter met hem zou gaan rijden.

Wat zou ze doen? Weigeren? Of 't kind aankleeden en zien wat het zeggen zou? Ze kon dan altijd nog, als ze 't kind beneden bracht, er iets over zeggen. Ze besloot tot 't laatste en kleedde Willie aan.

Ze bracht hem beneden in de gang, waar de vader reeds stond te wachten.

„Wel Willie,” zeide hij, de voordeur openende, „wat zeg je daar nu wel van? Hoe vind je dat nu, om met Paatje te gaan rijden van middag?”

't Kind zei niets, maar hield Doortjes hand vast, terwijl hij haar met zijn groote blauwe oogen aankeek.

„Wat is er, ventje? Wil je niet met Paatje gaan rijden?” vroeg de vader verwonderd.

„Zondags mogen we niet rijden, want dan is God bedroefd.”

„En als Papa 't nu zoo erg prettig vindt?” zijn handje nemend.

„God vindt het niet prettig, omdat de paardjes zoo heel hard trekken moeten. Zondags moeten ze in den stal staan.”

De vader drong er niet verder op aan.

„Moet dit nu?” vroeg hij zijdelings aan Doortje.

„Ik heb er juist onlangs met hem over gesproken, dokter.”

„Hoort dit dus bij de godsdienstige opvoeding? Kan dat kind nu heusch niet met mij meertijden?”

Doortje moest al haar moed verzamelen om te antwoorden:

„Neen, dokter; ten minste niet, als u 't kind in de vreeze des Heeren wenscht opgevoed te hebben; dan moet hij zulke dingen ook weten. De Zondag is de dag des Heeren.”

„Nu, 't is goed. Ik zal er om denken voortaan,” en toen, Willie op zijn arm nemende: „Dan gaan we eens een ander dagje saampjes, hè? Willen we nu maar het rijtuig gaan weggagen, en zeggen, dat de paardjes gauw weer op stal moeten gaan staan?”

Met lichten stap droeg hij het kleine lastje naar de voordeur en een oogenblikje later hoorde men het rijtuig weggrijden.

„Wat een vooroordeelen en dwaasheden om het beetje onschuldige levensgeluk, dat ons armen stervelingen gegund is, nóg minder te maken,” bromde hij in zichzelf.

Toen hij opzag trof hem een blik uit de blauwe oogen van zijn kleinen lieveling, die hem vol verwondering over zijn gepruttel aanzagen.

O, die oogen . . .

„Om harentwil zal het geschieden, ik zal alles toegeven,” dacht hij, het kind aan zijn hart drukkende.

En toen, de lange gang teruggaande, neuriede hij zachtjes:

„Wenn ich zu meinem Kinde geh',
In seinem Aug' die Mutter seh' . . .”

HOOFDSTUK IV.

De vallei der schaduw des doods.

In dichte drommen kwamen zij aanzetten, de dood- en verderf-brengende wezentjes, sluipend, ongehoord, ongezien, ongemerkt, naar de groote stad. En niemand wist het. Men at er en dronk er, men gaf ten huwelijk en nam ten huwelijk . . . en reeds waren ze binnengekomen, de onzichtbare menschenverders. Ze drongen in de huizen der grooten, ze klommen in de dakvensters der armen, ze schuwden niet de nauwe stegen, ze ontzagen niet de breede grachten, ze vielen aan den oude en den jonge, den vrome en den goddelooze, den hooge en den geringe.

En toen kwam er een groote angst over de menschenmassa, samenwonende in de groote stad. De lach bestierf op de vroolijke lippen, en de oogen stonden dof en droevig. Men had reeds verloren en weende over de ledige plaats — men was verliezende en sidderde voor de toekomst — men vreesde óók te zullen verliezen en liet het angstig oog gaan over den kring der geliefden.

En de wetenschap maakte zich op om den gevreesden vijand zichtbaar te maken voor 't menschelijk oog, en midelen toe te passen om te voorkomen en te bestrijden. Maar reeds had de gevreesde ziekte haar honderden verslagen. Sombere stoeten trokken langs de straten. En nog immer zeide het graf: „Geef, geef . . .”

En die bidden konden, knielden neder en baden: „O God, spaar dit dierbaar leven!” — En die dieper ingewijd waren in de heilige kunst des gebeds, knielden ook neder, en baden: „Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede!”

Onder de bidders was ook Doortje, neergeknield bij het krankbed harer moeder. Zoo even was de dokter er geweest — een kort, haastig bezoek — er waren zooveel zieken — en had nieuwe medicijnen voorgeschreven.

En nu was zij weer alleen. Sinds drie dagen was zij thuis. Haar moeder was reeds eenige dagen ongesteld geweest, voor zij haar dochter had laten halen. Eindelijk was de zieke blijven liggen, en had een vriendelijke buurvrouw zich met de taak belast, Doortje te gaan halen. De dokter had dadelijk goedgevonden, dat Doortje ging. Hij begreep wel, dat een aanval van de ziekte op moeders leeftijd met een doodvonnis gelijk stond. Aan het meisje, dat was ingesprongen vóór Doortje bij Willie kwam, werd een boodschap gezonden. Als antwoord kwam zij zelve mede, en Doortje vertrok naar haar moeder, terwijl de dokter beloofde, zoo spoedig hij kon, even te zullen aankomen.

Nog dien zelfden dag openbaarden zich de zoo gevreesde symptomen. Iedereen kende ze, ook Doortje en haar moeder. De dokter, die kwam, zeide haar dan ook eenvoudig, wat zij reeds wisten, maar nog niet hadden durven uitspreken.

Vóór de bewusteloosheid intrad, voorzooverre ziekte en zwakte het mogelijk maakten, hadden moeder en dochter te zamen gesproken. Aan den avond van dien dag, gedurende eenige rustige oogenblikken, had moeder Doortjes hand genomen en met zwakke stem als gefluisterd:

„Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde. — Indien het mogelijk is — — doch niet *mijn* wil maar *Uw* wil geschiede — altijd: *Uw wil geschiede!* — Zoals God het doet, is het goed — Gods weg is de weg — gelooven kind, gelooven! Vertrouwen als een kind, en niet bang zijn in 't donker, maar vastgrijpen en vasthouden de hand des Vaders. — Wij loopen in den doolhof en in de raadselen, maar voor Zijn oog is de weg recht en alles helder licht — Niet vragen: waarom? kind, stil meegaan en Hem volgen — stap voor stap — langs alle wegen, die Hij neemt. Beloof me dat — Doortje.”

„O, ja, moeder,” snikte het arme meisje; „ik zal — ik hoop ten minste — maar o, *alleen*, heelemaal alleen te zijn — alleen —” Een nieuwe uitbarsting van droefheid belette haar voort te gaan.

„Neen, nooit alleen, lieveling, om Christus' wille zullen we nooit alleen zijn. — Denk om ons heerlijk avondmaals-formulier: *Die* — hoe is het ook weer? — *die riep met luide stem: „Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten,” opdat wij tot God zouden genomen en nimmermeer van Hem verlaten worden....*”

En kort daarna was moeder gaan slapen zoo kalm en rustig, alsof een engel haar in slaap gesust had.

Maar den volgenden morgen was de toestand erger geworden. En sinds was alle hoop op beterschap gaandeweg uit Doortjes hart verdwenen. En nog een dag en nog een nacht had ze gewaakt en geworsteld, gewanhoopt en gebeden — tot ze nu aan den derden dag moe gestreden en uitgeput naar lichaam en geest neergezonken was in een leunstoel naast het bed der geliefde kranke, wier stem voor immer scheen opgehouden te hebben.

O, wat had zij in deze ure gegeven voor één enkel woord van liefde en bemoediging van haar, die haar moeder was in de heerlijkste beteekenis des woords. Haar leidsvrouw, haar steun, de lieflijke ster, wier zachte zilvergans over haar leven geschitterd had, van haar vroegste herinnering af.

Maar nu was alles voorbij, niets dan duisternis was om haar — een stikdonkere wanhoopsnacht: de vallei der schaduw des doods. Een dof gevoel van hulpeloosheid en

verlatenheid drukte haar ter neder. Ze was te moe om hulp te vragen, te machteloos om zelfs aan hulp te denken.

En toen kwam tot haar, als uit de verte, langzaam, eerst vaag, en toen al duidelijker, woord voor woord, al wat haar moeder dien laatsten avond van hun samenspreken tot haar gezegd had. En het klonk in haar binnenste, zacht en helder:

„Altijd: *Uw wil geschiede*. Niet vragen: waarom? Stil meegaan en Hem volgen stap voor stap.”

En als Hij moeder naar het graf brengt?

„*Hem volgen stap voor stap*. Zijn weg is de weg. Niet bang zijn! Maar vastgrijpen en vasthouden de hand des Vaders . . .”

En toen was het haar, niet alsof *zij* een hand vastgreep, maar alsof een onzichtbare Hand vol liefde de hare nam; niet alsof *zij* een hand bleef vasthouden maar alsof een sterke Hand haar vasthield en oprichtte en — verbeeldde zij het zich of was het zoo? — de tonen eener welbekende, geliefde psalm-melodie ruischten door het stille vertrek, en droegen als in een stroom van licht uit Gods heilige nabijheid, plechtig tot binnen in haar, de rust en den vrede van het heerlijkste:

O, mijn ziel, wat buigt ge u neder?

Waartoe zijt ge in mij ontrust?

Voed het oud vertrouwen weder;

Zoek in 's Hoogsten lof uw lust;

Want Gods goedheid zal uw druk

Eens verwisslen in geluk.

Hoop op God, sla 't oog naar boven,

Want ik zal Zijn naam nog loven!

(Wordt vervolgd.)

VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN.

Drie vragen over luchtvaart.

J. V. te Z. vraagt: „Op welke wijze is het Schriftwoord: „*Er is niets nieuws onder de zon,*” en wat er verder staat in Pred. I : 9—11, te verklaren met betrekking tot de tegenwoordige vernuftige uitvindingen en ontdekkingen, niet het minst meegerekend de laatste vinding der zoo-genaamde **Vliegekunst?**”

Twee dingen worden ons voorgesteld. 1°. Iets moge ons nieuw schijnen, terwijl het vroeger reeds heeft bestaan, al is het misschien in anderen vorm. 2°. Iets moge nu worden uitgevonden, wat vroeger nooit uitgevonden was, terwijl de kracht, die gevonden en toegepast werd, van den beginne aanwezig was; ze sluimerde slechts om te worden opgewekt. — In genoemde Schriftuurplaats wordt de *mensch* tegenover *God* geplaatst. Wat er *geweest* is, zal er zijn. Al wat uitgevonden wordt, is slechts een toepassing van hetgeen er was, toen God schiep. Alleen *God* kan iets geheel nieuws maken.

Voorts is het opmerkenswaard, dat er ook geschreven staat: „Wat er *gedaan* is, zal verder gedaan worden.” Dezelfde fouten, dezelfde misbruiken, dezelfde godsdiensten.

In *geenerlei* opzicht is er iets „nieuws,” want de *begin-selen* zoowel van 't geen er nu is, als van 't geen nu

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

4.) HOOFDSTUK V.

De vijand binnen de poort.

Het was in kleine Willie's leven een heele leegte, dat zijn „lieve Do" weg was. Van het meisje, dat in Doortjes plaats was gekomen, hield hij lang zooveel niet.

Was het, omdat zijn vader haar niet zoo goed vertrouwde met zijn kleinen lieveling, dat hij meer dan ooit kwam kijken in de kinderkamer, en langer dan ooit het kind in zijn nabijheid hield? Of was er nog een andere reden voor dit alles? Nog nooit had zijn blik met een uitdrukking zoo vol zorg en liefde op het kind gerust, nog nooit had hij hem zoo angstvallig bewaakt, nooit zoo geluisterd naar zijn kinderlijke vragen en antwoorden.

Arme vader! Het is voor niemand in uw groot huis een geheim, welke gedachte het is, die dien stempel van bezorgdheid en onrust op uw ernstig gelaat heeft gedrukt. Ge hebt alle voorzorgsmaatregelen genomen, om uw schat te beveiligen. Muurdicht zijn de omheiningen, uw kind wordt bewaakt zooals misschien geen ander in de groote stad. En toch hebt ge geen rust, want gij weet het, beter dan iemand anders, hoe die geheimzinnige menschenverders kunnen sluipen, en wegen vinden om hun prooi te bereiken, niettegenstaande alles is gedaan om de veste onneembaar te maken.

Hoe haatte hij die vervloekte onwezens! Niet omdat ze hem iets gedaan hadden. Integendeel, zijn huis was een der gelukkige woningen, die zij tot nog toe gespaard hadden. Maar zoolang zij toefden in de groote stad en nog dagelijks hun slachtoffers ten grave sleepten — zoolang dreigden ze — ha! ze dreigden dat fijne, teere bloempje op te vreten als bladluizen!....

Hij sidderde voor het afschuwwekkend realisme van dit beeld. Hij streek de losse haren, die, als hij in sombere gedachten het hoofd boog, over zijn voorhoofd plachten te vallen, weg, haalde diep adem en staarde eenige oogenblikken verschrikt voor zich uit.

Toen begon hij haastig, om zijn gedachten een andere richting te geven, de couranten te lezen, die in een dooreengeworpen stapel op zijn schrijftafel lagen. Ze bevatten bijna alle recensies van een werk, dat hij geschreven had over de ziekte, die nu de stad teisterde. Hij had een nieuwe methode ter voorkoming en bestrijding uitgevonden, en deze met een veelszins nieuwe beschouwing over het karakter der ziekte en de beteekenis der symptomen het licht doen zien. Het werk had en om den naam des schrijvers, en om de actualiteit van het onderwerp, en om de voortreffelijke wijze van behandeling, zeer veel opgang gemaakt, en in weinige dagen was de eerste druk uitverkocht. Alle bladen waren vol van zijn lof.

„Het boek van onzen geleerden stadgenoot voldoet en wetenschappelijk en artistiek aan de hoogste eischen, die men stellen kan," zei de een. „De schrijver heeft zich een monument gesticht, even degelijk van bouw, als schoon in uitvoering, dat het nageslacht nog dankbaar in eere zal

houden," zei de ander. „De schoonste kroon voor den geleerden schrijver is de dank van al de gezinnen, waar zijn openbaring de reddende engel is geweest. Hij heeft den vijand ontmaskerd, en doodelijke wapenen uitgereikt, die menig dierbaar leven hebben beveiligd en gered," zei een derde.

Al dezen lof dronk hij met graagte in. Niet omdat die lof zijn ijdelheid streelde. Maar hij was zich van zijn kracht bewust, en hij wist dat hij opnieuw de menscheid een schrede verder gebracht had op 't pad, dat volgens zijn stellige overtuiging leiden zou naar de volkomen beheersching der natuur. En in het jubelen en danken van de menigte hoorde hij, hoe gaarne ze dien weg opgingen, hoe allen drongen om voort te gaan en hooger te komen, en ook, hoe lief ze hun leiders hadden, die met reuzenkracht den weg uithakten in de steile rotsen.

Er waren ook Christelijke bladen bij, die opmerkingen maakten, welke hem een medelijdenden glimlach op de lippen brachten. „Die goeie menschen," dacht hij, „dat zijn onze nakomers, die altijd een honderd passen ten achter zijn. Maar of ze willen of niet, vooruit gaan ze toch. Ze zijn nu al zóó ver, dat ze erkennen: „dat er in de wetenschap een neutraal terrein is, waarop we dankbaar de vruchten plukken van den arbeid der ongelooovigen. Wij danken God, dat Hij den schrijver zooveel licht ontstoken heeft, ons ten zegen in deze zware tijden. En voor zooverre dat licht schijnt, jubelen wij mede." Nu, de rest is bijzaak: „Maar al de eigen wijsheid, die als een dwaallicht door het boek gaat, noemen wij dwaasheid en verwerpen wij met al de kracht onzer heilige overtuiging."

Hij nam een schaar en begon de verschillende recensies uit te knippen, terwijl hij telkens den datum, den naam van het blad en, zoo die vermeld was, van den schrijver er boven zette. De sombere trek was voor eenige oogenblikken van zijn gezicht verdwenen, en het moesten aangename, hooggestemde gedachten zijn, die achter dat kalme voorhoofd heen en weder zweefden . . .

Er werd geklopt, maar hij hoorde het niet . . .

Want juist nu dacht hij aan een mogelijk professoraat, waarop enkele toespelingen van invloedrijke vrienden hem uitzicht hadden gegeven. Hij knipte een lange kolom uit, en zag ineens, door een krachtigen sprong zijner verbeelding, zichzelf in een kathedraal staan, heerlijk uitweidend over een of ander geliefkoosd onderwerp, en onder de gretig luisterende studenten ook Willie, groot geworden met zijn kindergezichtje — met zijn groote, blauwe oogen tot hem opziende, begrijpend, bewonderend, meegesleept. En het blijde visioen weerkaatste zijn licht op zijn gelaat, en hij glimlachte met glans in de oogen . . .

Er werd weder geklopt, harder, langer . . .

Nu hoorde hij. Weg was visioen en lichtglans. Zijn wenkbrauwen fronsden.

„Binnen!" riep hij op den onwilligen toon van iemand, die ongaarne gestoord wordt in een geliefde bezigheid. De deur ging open, en het kindermeisje kwam binnen.

„Nu! Wat is er?" vroeg hij op ongeduldigen toon.

Het overbrengen van een onaangename boodschap is altijd dubbel onaangenaam, als de aangesprokene het reeds op zichzelf vervelend vindt, dat men iets komt zeggen.

Een dergelijk gevoel scheen het meisje ook te hebben, te oordeelen naar den verlegen aarzelenden toon, waarop zij zeide:

„Meneer, ik zou u niet hebben gestoord, maar — Willie is zoo hongerig — en, en heet — en heeft al een paar keer naar u gevraagd.”

De mededeeling, dat de halve stad door een plotselinge aardbeving was ingestort, had geen geweldiger uitwerking kunnen hebben.

„Wat — zeg — je — daar!?” . . . riep hij uit, verschrikt, heftig, met een namelozen angst in gezicht en stem, terwijl de groote schaar met hard geluid op tafel viel.

Het meisje schrok van dien plotselingen uitval en trad onwillekeurig een stap achteruit. Op 't zelfde oogenblik snelde de heer des huizes haar voorbij. Toen hoorde ze hem met haastige stappen de gang uit en de trap op loopen.

(Wordt vervolgd.)

VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN.

Christian Science.

(Christelijke Wetenschap.)

Het antwoord op de twee vragen, hierover onlangs gedaan, moesten we uitstellen, tot wij betrouwbare gegevens hadden. Thans alvast kortelijk dit; we kunnen dan later uitvoeriger zijn.

„Christian Science” is een der min of meer wijsgeerige geestesstromingen, welke zich onder het Angel-Saksische ras op godsdienstig gebied zoo vaak openbaren. Het stelsel dankt zijn oorsprong aan Mevr. Eddy, al is de uiteenzetting der leer waarschijnlijk niet haar eigen werk. Zij beheerscht haar aanhangers met een gezag nog meer volstrekt dan het pauselijke.¹⁾ De Bijbel wordt wel in eere gehouden, maar daarnaast of liever daarboven staat het boek der „Nieuwe openbaring,” die Mevr. Eddy beweert ontvangen te hebben. De leer, soms in duistere bewoordingen verrat, blijkt wel beschouwd een loochening van nagenoeg alle grondwaarheden des Christendoms. Alleen het geestelijke bestaat; het stoffelijke is niet. De zonde wordt weggenomen door haar werkelijk bestaan te loochenen. Daar ziekte iets stoffelijks is, wordt ook zij bestreden en weggenomen door haar bestaan te ontkennen.

Wat de zogenaamde gezondmakingen betreft, die bij deze sekte voorkomen, deze zijn niets vreemds of bijzonders. Men weet, hoe bijv. Mej. Alberdingk Thym eens verklaard heeft, dat van de 100 lijders, 75 door hypnose genezen worden. Evenzoo geneest het dierlijk magnetisme, en ook het hogere, dat men vindt bij de spiritisten. Ook op de Roomsche bedevaartsplaats Lourdes worden zieken genezen. Verschillende krachten werken hiertoe mede. Bij den een verbeelding, bij den ander blind vertrouwen, bij een derde gevoeligheid voor indrukken, bij een vierde „suggestie,” enz. Veel is hierbij nog raadselachtig. Doch zulke gezondmakingen zijn in elk geval niet iets, waarvan alleen de C. S. het geheim bezit.

Dit is zeker, dat wij als Christenen ons van deze richting, gelijk van meer dergelijks in onzen tijd, hebben ver te houden, reeds daarom wijl zij en de zonde en de verzoening in Christus loochent. Het is een herhaling van het reeds overoud pogen, dat de mensch zelf zijn verlossing bewerkte. De tijd zal het baatlooze ook van deze geestesrichting toonen.

A. J. H.

¹⁾ De mededeelingen omtrent haar zijn tamelijk tegenstrijdig.

VRAGENBUS.

W. te A. — De hoofdpijn bij uw 12-jarig dochtertje kan wel in verband staan met het loopend oortje. Dergelijke chronische uitvloeiingen zijn meestal van scrofuleuze aard, en het gevaar bestaat, dat de ontsteking op de hersenvliezen kan overgaan; daarom moet getracht worden door algemeene, het gestel verbeterende geneesmiddelen dit euvel te stuiten. De Homoeopathie heeft verscheidene goede middelen, die dit bewerken kunnen, o. a. *Silicea*, *Calcarea carbonica*, *Sulfur*, enz. Van veel belang is daarbij het opvolgen van het *lacto-vegetabile diët* en het aanwenden van zoutbaden. Ook het oponthoud aan zee bewerkt dikwerf wonderen bij dergelijke scrofuleuze patiëntjes.

A. H. te S. — Al uw bezwaren berusten op stoornissen der spijsvertering. Maak dagelijks flinke lichaamsbeweging, drink geen thee meer, daar deze voor u te veel tannine bevat, eet elken dag twee gebraden appels en neem twee maal daags 5 druppels *Nux vomica D 2* in, dan zult gij binnenkort uw loomheid voelen wijken, uw krachten voelen toenemen en uw prikkelbaar humeur zal tot vreugde uwer huisgenooten ten goede veranderen.

C. D. E. te F. — Over het al of niet raadzame van het trouwen van vollen neef en nicht van 't hygiënisch standpunt beschouwd, met het oog op een mogelijke nakomelingschap, hebben wij reeds meermalen geschreven. Zijn beide partijen gezond en bij de ouders en voorouders geen erfelijke ziekten en is geen herhaald trouwen tusschen naaste bloedverwanten voorgekomen, dan bestaat er geen bezwaar tegen een dergelijk huwelijk.

A. N. te W. — De beste methode voor de *kunstmatige ademhaling*, in 't bijzonder bij *drenkelingen*, is die van Dr. Silvester. Men legt den schijn-dood op den rug, het hoofd en de schouders wat verhoogd door een samengevouwen kleedingstuk; dan plaatst men zich achter hem, vat beide armen boven de ellebogen en heft ze gelijkmatig en langzaam tot boven het hoofd op; hier worden ze even aangehouden en dan op dezelfde wijze naar beneden gebracht en tegen de borstkas *gedrukt*. Op deze wijze worden de longen met lucht gevuld en weer leeggepompt. Deze bewegingen moeten 15 maal in de minuut, soms een of meer uren achtereen, uitgevoerd worden. Een plotselinge kleurverandering van het gelaat duidt den terugkeer van het leven aan, en langzamerhand begint de borstkas zich te bewegen.

Mej. v. T. te Rh. — Voor het lastige euvel van uw zontje, waarop wij hier niet nader kunnen ingaan, raden wij u aan het homoeopathische middel *Equisetum hiemale*. 1ste decimale verdunning, twee maal daags 2 druppels in een lepel water aan te wenden en het voeteinde van het bed door het onderschuiven van een paar houtblokken ongeveer 30 centimeter te verhoogen.

A. J. te L. — Volgens uw beschrijving is het *gezwel* aan den grooten teen van uw voet niet van boosaardigen aard. Het bevat hoogstwaarschijnlijk een waterachtig serum, misschien ook wat bloed. Daar het bestrijken met Jodium-tinktuur niets geholpen heeft en het gezwel eer grooter dan kleiner geworden is, gelooven wij, dat u 't beste doet, den raad van uw dokter op te volgen en het gezwel langs chirurgischen weg te laten openen. Gevaar is hieraan in 't geheel niet verbonden. U zult natuurlijk eenigen tijd bedlegerig zijn of ten minste den voet hoog moeten leggen, maar na de genezing van de wond zult u waarschijnlijk weer kunnen loopen zooals te voren.

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

5.)

ij begreep, dat hij naar de kinderkamer gegaan was en volgde hem derwaarts.

Toen zij binnenkwam, zat de vader op een stoel met het kind op zijn schoot. Het kind lag in zijn armen, moe en loom, met zwaarvoelende, afhangelende ledematen, het hoofdje een beetje achterover, starend naar het raam met lustelooze, matte oogen, die niet keken — de echte houding van een ziek kind.

De vader sprak zacht tot hem, kleine, lieve kindzinnestjes met een trilling van teederheid en bezorgheid in zijn stem.

Maar Willie antwoordde bijna niet, of zei met een lusteloos stemmetje, aan 't begin van een zucht:

„Ja, Paatje.”

De vader zag op, toen 't kindermisje binnenkwam.

„Haal eens even mijn schrijfgerei van mijn kamer, en zeg, dat Jan boven komt. Er moet oogenblikkelijk een brief weggebracht worden. Als je terugkomt, moet je 't kind uitkleeden en naar bed brengen.”

Hij zeide dit alles op een doffen, onverschilligen toon, alsof hij dingen te zeggen had, die hem volkomen koud lieten. Het meisje ging, en gedurende eenige oogenblikken was hij alleen met het kind.

Hij bracht zich met inspanning het verloop der gebeurtenissen van dezen morgen voor den geest. Zat hij daar reeds uren, dagen? Alles om hem was zoo vreemd, zoo wonderlijk. Die kinderkamer, zoo gewoon en toch zoo akelig-plechtig, in vreemde, onheilspellende stemming. De voorwerpen om hem heen waren zoo scherp belijnd, zoo hel van kleur, de geluiden zoo plotseling, zoo duidelijk. Alle indrukken waren zoo hevig, zoo anders dan gewoonlijk. In die wonderlijke overgevoeligheid klonk plotseling: „doodelijke wapenen, die menig dierbaar leven hebben beveiligd en gered” — als een schel trompetgeluid plotseling voor een oogenblik overstemmend al de andere indrukken.

Als met een tooverslag verdween de vreemde stemming, en duidelijk overheerschend werden voor zijn geest twee feiten, elkander volstrekt vijandig, vlak bij elkander, als twee zwaar gewapenden, dreigend in doodelijken haat elkander volkomen te vernietigen:

Willie had de ziekte.

Hij had uitgevonden het middel om te genezen.

Van nu aan groepeerden zich al zijn gedachten om die twee hoofdgedachten; ze gingen er in op, en al dwardelden ze soms even rond, ze kwamen altijd terug op één der beide . . .

Inmiddels was het meisje teruggekomen, en haastig zette hij zich aan tafel, om te schrijven. Het was een brief aan een der ziekenhuizen, om oogenblikkelijk een der bekwaamste verpleegsters te zenden. Eenige vlug geschreven regels, en de brief werd aan Jan overhandigd, die er mee vertrok.

Een uur daarna was de kinderkamer in een ziekenkamer

herschappen. De zuster zat aan tafel, het bedje was naar de voorkamer gebracht en door een groot schut omringd. De gordijnen waren neergelaten, zoodat een dof, getemperd licht naar binnen schemerde. Alle onnoodige zaken waren verwijderd, en op een tafeltje, dicht bij het bedje, stonden fleschjes, kommetjes, glazen, en verdere benoodigdheden. Doodelijke stilte heerschte in huis; men sprak niet dan hoog noodig, en dan nog fluisterend, men liep op de teenen; deuren werden zachtjes en langzaam geopend en gesloten.

Ieder oogenblik verwachtte men een professor, die ontboden was om een consult te houden met den vader.

Zwijgend zaten de vader en de verpleegster tegenover elkander. Hij, nog altijd met de doffe, onverschillig-berustende uitdrukking op het gezicht, bezig enkele medicijnen na te zien, schijnbaar geheel verdiept in deze bezigheid. Zij, eveneens kalm, in vol bewustzijn van haar kundigheid, koel in zich opnemende den nieuwen toestand, sinds lang niet meer kennende de vrees voor akelige dingen, die zouden kunnen gebeuren.

Er werd geklopt. De professor was er. Hij behoefde niet aangediend te worden en zou dadelijk boven komen.

Een zwijgende groet — hij kende de verpleegster — en de beide mannen traden aan het kinderbedje. De verpleegster bleef aan tafel zitten, nauw oplettende, om bij den minsten wenk behulpzaam te kunnen zijn.

Na geruimen tijd stonden zij op en zwijgend gingen zij de kamer uit. De verpleegster meende met kennersblik al genoeg gezien te hebben.

De vader sloot de deur zachtjes en met zorg, en zeide toen: „U zult voor den vader wel niets verbergen, wat de man der wetenschap recht heeft te weten?”

„Uw eigen opinie onderschrijf ik,” was 't antwoord. „Ik acht den toestand ernstig, en ik ben blij er voor den vader bij te kunnen voegen: niet direct gevaarlijk.”

De vader liet 't hoofd op de borst zinken. Zoo stonden de beide mannen tegenover elkaar zonder iets te zeggen.

Eindelijk hief de vader 't hoofd weer op en gaf den ander de hand.

„Laten wij afscheid nemen, uw tijd is kostbaarder dan de mijne. Ik dank u voor uw oprechtheid. Niet direct gevaarlijk,” herhaalde hij niet zonder bitterheid.

„Ik meen wat ik zeg,” zeide de professor, de aangeboden hand vasthoudend. „Werkelijk, er is geen reden om het ergste te vreezen, tenzij . . .”

„Tenzij er een wonder gebeurt.”

„Kom,” hervatte de ander op bemoedigenden toon. „U, de uitvinder van ons geneesmiddel, de schrijver van” . . .

„Jawel, jawel, de uitvinder, de schrijver en . . . vader! Maar laat ik u niet langer ophouden. U komt terug in 't begin van den avond?”

„Stellig, stellig. Mocht ik eerder noodig zijn, dan zendt u maar om me. Te allen tijde tot uw beschikking. Als ik kan, kom ik dadelijk.”

Ze namen afscheid, en de professor daalde de lange trap af. De vader ging terug naar de kinderkamer, en de strijd tusschen natuur en wetenschap, waarover hij zoo dikwijls geschreven had, zou dan nu beginnen, op zijn eigen erf, om den kostelijksten prijs, die er voor hem bestond — om den prijs van het leven van zijn kleinen, lieven Willie.

HOOFDSTUK VI. — Buurvrouws bezoek.

Aan den morgen van dienzelfden dag zat Doortje weer trouw op haar post in haar eigen stille ziekenkamer. Na

den strijd van den vorigen avond was een wonderlijk gevoel van kalmte en vrede over haar gekomen. Zij had de hand, die haar uit haar ellende had opgericht, niet weer losgelaten, en volgde lijdzaam stap voor stap, wetende wie haar Gids was. Ze was zóó vervuld van een heerlijke nabijheid des Heeren, dat ze soms de handen vouwde, om te vragen, of ze mede mocht gaan met moeder, als deze zou opgeroepen worden. De dood had geen verschrikking meer voor haar, zij zag niet meer terug in het verleden, zij zag niet meer op tegen de toekomst — ze vertrouwde volkomen, dat het heden goed en veilig was . . .

In deze stemming zat ze voor het raam, en staarde naar buiten. Het was zoowat twaalf uur, en de zon scheen fel aan den effen, blauwen hemel.

Er werd geklopt, en een vriendelijke, dikke juffrouw met goedhartig gezicht kwam naar binnen schommelen. Doortje kende haar. 't Was een buurvrouw, wier dochtertje onlangs aan de vreeselijke ziekte overleden was, en die gedurende dien tijd van haar moeder veel vriendelijkheid ondervonden had.

„Hoe is 't?" zeide zij zacht, een blik op het bed werpend. „Och, och, daar ligt ze nou net als mijn Lientje. Die heeft ook zoo als een blok gelegen, dat je compleet niet wist of 't leven der in of der uit was. Och, heden mijn tijd, wat is 't mensch al afgevallen! Kijk eens, Doortje, dat heb ik nou es voor jou meegebracht, een lekker soepje. Nou, nou, bedank maar niks, hoor! Je moet es wat goeds naar binnen krijgen, want je ziet er uit als een geest, en je mag wel oppassen voor je eigen, hoor! Zie zoo, eet jij nou eerst dat soepje op, voor het koud wordt. Lekker hé? Ja, dat dacht ik wel! Ik heb zitten praktizeeren, wat ik nou es voor je doen kon, en toen dacht ik zoo: Een soepje, dat kan geen kwaad en 't is altijd lekker. — Kind, wat zit je der kalm bij! Och, och, als ik denk toen Lientje zoo lag, wat was ik ellendig, en och, kind, wat je moeder toen voor me geweest is" . . .

De spraakzame buurvrouw hield hier even op, en vulde den zin aan door een veelbeteekenend hoofdschudden.

„Juffrouw," zei Doortje, van de pauze gebruik makende, „u komt zoo maar hier. Is u niet bang voor de besmetting?"

„Bang? Ik bang, kind? Nee hoor, niks! Als ik besmetting had moeten opdoen, dan had ik het wel gekregen, toen mijn goeie man aan de typhus lag, of nou pas met Lientje. En al wàs ik nou es bang, dan kwam ik toch, hoor! Want jou moeder — zoo'n engel bestaat er geen tweede — is ook niet bang geweest, toen Lientje ziek lag. En dat 't goeie mensch 't nou zelf moet krijgen! Is de dokter al geweest?"

Doortje knikte van ja.

„En wat zei die?"

„Geen hoop meer."

„Och, schaaap der nog an toe! En hoe lang kan 't nog duren?"

„Nog wel twee dagen," zegt de dokter.

Buurvrouw zag Doortje hoofdschuddend aan, met oogen vol tranen van medelijden. Toen nam ze haar hand en vroeg vertrouwelijk:

„Kind, vertel me nou toch es, dat je nou zoo gelaten ben, is dat nou allemaal van den godsdienst, zal 'k maar zeggen?"

„O, juffrouw," zei Doortje. „Ik wou, dat ik het u kon vertellen, hoe ik getroost en geholpen word! Ik kan het niet uitspreken, hoe heerlijk het is. Gisterenavond was ik

nog zoo ellendig en wanhopend, maar 't is of God Zelf gekomen is om me op te richten. En vooral, ik mag aldoor zoo denken aan de heerlijkheid, die moeder wacht, en hoe overgelukkig ze zijn zal, als God haar tot Zich nemen zal."

„Ja, jou moeder gaat zeker regelrecht naar den hemel. Als die er niet komt, komt er niemand. Och, ik hoop het zoo voor mijn lieve Lientje ook. Je goede moeder heeft nog zoo met me gebeden voor der, of ons lieve Heer der in den hemel wou nemen. En ik denk wel, dat Hij het gedaan heeft, want 't was toch zoo'n engel van een kind, en op een Zondagsschool is ze ook geweest, en ze kon wat knap opzeggen uit den Bijbel. Ik heb al die kaartjes en tekstjes nog, die bewaarde ze in der laatje . . .

De arme vrouw barstte uit in huilen.

Doortje nam haar in haar armen en weende met haar.

„Ik hoop het ook, dat moeders gebed voor Lientje verhoord is. Maar dan zal het niet zijn om haar liefde of om de Zondagsschool, maar alleen om het lijden en sterven van Jezus Christus. Dat weet u immers wel?"

„Zeker, kindlief. Zoo bedoelde ik het eigenlijk ook. Je moeder heeft, toen Lientje ziek was, dikwijls over den godsdienst gepraat. Maar och, een mensch vergeet zoo iets weer gauw, vooral als je der niet in opgevoed bent, dat weet je niet. Zeker, 'k herinner 't me best, hoor. Want je moeder wou niet met me bidden, of ik moest eerst weten, tot Wien ik bad en wat ik bad, en 't mensch had groot gelijk ook! En toen heeft ze me alles uitgelegd van „om Jezus' wil." En kind, ik heb van ochtend nog voor jou en je moeder gebeden. Ik weet nog niet, hoe ik het durfde, want als je zoo weinig met den godsdienst op heb, kan je maar niet denken, dat ons lieve Heer naar je luisteren zal. Maar ik heb geëindigd, „om Jezus' wil, Amen." Net zooals je moeder 't ook deed. Heb ik je niet gehinderd gisterenavond? Neen? Nou, je moet weten, dat ik een neef heb, die tegenwoordig orgelles krijgt van een dame voor niks. Je heb toch goeie menschen op de wereld, hoor! Nou, en die dame moet erg vroom wezen, en ze leert hem almaar psalmen spelen, net dezelfde soort als jij en je moeder ook zingen. En toen kwam die jongen gisterenavond bij me, en toen zegt ie: tante, wil ik es een stukje spelen? Je weet, ik heb dat orgeltje van mijn man nog altijd, Lientje zou der ook op zijn gaan leeren als ze grooter was, had ik beloofd. Nou, en toen vroeg ie dat zoo, en toen zeg ik: Als je maar wat speelt, wat mooi kan wezen voor een buurmeisje, die der moeder ziek ligt, maar heel zachtjes, hoor. En toen heeft ie twee allerzachtste knopjes uitgetrokken, en toch zoo'n mooi wijsje gespeeld. Heb je 't nog gehoord?"

„O, juffrouw," zei Doortje, „of ik het gehoord heb, en 't is me zoo tot troost geweest. Ik dacht eigenlijk, dat ik 't me verbeeld had, want ik had zelf geen mooier psalmers kunnen uitkiezen. Wil ik u eens vertellen, aan welke woorden ik dacht, toen ik de wijs hoorde?"

Buurvrouw wilde niets liever, en toen Doortje gereed was, moest zij de verzen voor haar uitschrijven, om, als de neef nog eens kwam, mee te kunnen zingen bij het orgel. Maar Doortje gaf haar een psalmboekje, dat zij best kon missen, en zoo vertrok de goedhartige buurvrouw weer naar haar eigen kamer, en Doortje dacht over haar bezoek na, en dankte God in stilte voor Zijn liefderijke besturing, waarvan zij gisterenavond zoo heerlijken zegen ondervonden had. (Wordt vervolgd.)

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

6.) HOOFDSTUK VII. — Gered.

ansch andere tafereelen werden afgespeeld in de ziekenkamer van den kleinen Willie, en weinig vermoedde Doortje, welke gevaren haar blonden lieveling dreigden. Een der dienstboden had Doortje beloofd te zullen schrijven, zoodra een der huisgenooten aangetast werd, want er mocht geen gemeenschap zijn met het besmette huis, waarin Doortje vertoefde. Tot nog toe was er geen tijding gekomen, en Doortje waande alles nog veilig. De brief, die haar van het tegendeel overtuigen zou, was reeds op weg.

Het is in de ruime kinderkamer nog alles 't zelfde. De vader zit nu bij het bedje, en heeft het polsje van zijn lieveling in de hand. De vrees, de angst, reeds overgaand in wanhoop, hebben hun stempel op zijn wezen gezet. Bleek, met doffe oogen, 't hoofd gebogen, met matte beweging, staat hij op, met lusteloozen stap treedt hij aan tafel om de opgenomen temperatuur neer te schrijven. De zuster ziet het cijfer staan, denkt en zwijgt. De vader zet zich aan tafel, steunt het hoofd met den elleboog, en staart wezenloos voor zich uit. Niemand spreekt. Een zwoele, onheilspellende stilte, waaruit men opschrikt door den verwachten, plotseligen donderslag

Het is zes uur. Een rijtuig houdt voor de deur stil. De professor is teruggekomen. Eenige oogenblikken — doffe, langzame stappen in de gang — 't voorzichtig openen en toedoen van deuren — de stappen komen nader De vader rijst op en opent de deur voor den professor. En plotseling flikkert als een straal van hoop in hem op de gedachte, dat hij zich vergist kon hebben, door angst, door zenuwen, zijn gedachten waren zoo verward. In het licht van die opflikkering loopt hij met den professor naar het bedje. Zwijgend zetten zij zich neder.

De professor spreekt het eerst.

„Bewusteloos?"

„Bewusteloos."

„Zuster, het temperatuurlijstje."

De zuster staat op en brengt het.

„De laatste temperatuur is van nu pas?"

„Ja, maar u zou me genoegen doen, de temperatuur nog eens op te nemen."

Aan 't verzoek van den vader wordt voldaan. Het consult duurt maar kort. Als zij van 't bedje opstaan, heeft de vader weer dezelfde uitdrukking in houding en gelaat als te voren. Ze nemen afscheid aan de deur.

„Sterkte," zegt de professor, en drukt hem zwijgend de hand.

De deur wordt gesloten.

„Geen hoop meer!" zegt de vader met klanklooze stem tot de zuster, en gaat naast het bedje zitten, terwijl hij het schut om zich heen trekt.

Geen hoop meer voor het kleine leven. Geen hoop meer in het gefolterde hart van den vader. Roerloos zit hij daar, het hoofd gesteund door beide handen, starend op het schier beweginglooze lichaampje. Het verhitte,

magere gezichtje rust in het goudgespin der fijne, blonde krulletjes, waardoor hier en daar het witte kussen schemert.

Morgen om dezen tijd zal hij bij het lijkje zitten. Hij weet het nu. Er is niets meer aan te doen. 't Kind zal van hem afgescheurd worden. Als een vlijmend lancet voelt hij de pijn van 't scheuren der banden. Trek voor trek drinkt hij in de lijnen, de vormen — tint voor tint, de kleuren van het kind zijner liefde. Teug voor teug drinkt hij leeg den bitteren beker; op welks bodem de alsem-drop van den dood hem wacht. En langzaam voelt hij wegvloeien zijn geluk, zijn hoop, zijn lach, zijn lust-om-te-leven, zijn toekomst-droomen, — en waar ze wegvloeien komt ijzige koude, en zwarte nacht en donkere vlakten, somber en doodsch

Zoo zit hij daar, stom en stil en de klok slaat half-uren en uren, maar hij hoort het niet Hij hoort niets en ziet niets, dan Willie, en Willie alleen

Maar plotseling rijst hij op!

Willie's lippen hebben zich bewogen! Hij moet iets gezegd hebben! Was het spel der verbeelding? Maar neen, opnieuw die beweging en duidelijk hoort hij:

„Do!"

Zou 't kind bij kennis zijn?

Hij buigt zich over hem heen.

„Ventje, kijk eens naar Paatje!"

De moede oogjes draaien even. Duidelijk is de blik van herkenning, waarmee het kind op matten toon zegt:

„Paatje!"

Ha, flikkerende ster in den bangen zwarten nacht! Niet van hoop, maar van wellust en weelde om nog eenmaal dat woord van die geliefde kinderlipjes te hooren!

't Kind is uitgeput. 't Mondje nog half geopend, de oogjes half gesloten, waardoor de lange, zijde-achtige wimpers bijna raken aan 't donzige vel der wangen. Onbeweeglijk ligt het kind, federe ademhaling bijna een zucht, alsof 't op- en nedergaan van de borst vermoeienis is

Met het geestesoog ziet de arme vader den onzichtbaren dood, die reeds zijn kille schaduw uitspreidt over 't warme kinderleven. Hij zou het kunnen uitschreeuwen, hier, bij dat kinderbedje, uitschreeuwen van ellende, van hopeloozen, machtelloozen angst! Maar alle stormen daarbinnen worden bedwongen door een verheven gevoel van piëteit voor het gaan sterven van een kind.

Hij knielt bij het bedje en neemt het handje in de zijne.

„Mijn kleine lieveling," fluistert hij teeder.

En weer ziet het kind hem aan met dien matten blik:

„Willie — slapen — maar — eerst — bidden;" brengt hij met moeite uit. Het spreken van veel woorden vermoeit hem blijkbaar zeer.

Bidden! Het woord klinkt den vader als hoongelach door de eenzame, sombere gewelven van zijn binnenste. Maar nergens vindt het rust, nergens antwoord En het klinkt dóór

Plotseling grijpt hem aan de waanzinnige gedachte, dat dat nu Willie's laatste wensch is, en dat hij dien niet vervullen kan! Alles dwarrelt voor hem heen: 't is of zijn gansche leven plotseling culmineert in dit afgrijselijke, alsof er niets in of buiten hem bestaat dan deze ééne helsche folterpijn. Het snoert hem de keel dicht, het dreigt hem te verstikken (Wordt vervolgd.)

ALS DOOD EN LEVEN KAMPEN,

Door H. S. S. KUYPER.

(SLOT.)

AUTEURSRECHT
VOORBEHOUDEN.

Neens staat hij bij de tafel en vraagt aan de zuster: „Kun je bidden? Bidden — een avondgebedje met 't kind?” — zóó gejaagd en heftig, met zóó'n wanhoop in stem en gelaat, dat de zuster werkelijk meent, dat hij gek is en hem verschrikt aanziet.

„Mensch! antwoord me! Of je met 't kind bidden kunt, nu, direct!”

„Nee, dokter — 't spijt me — maar bidden of zoo, dat kan ik niet,” zegt zij aarzelend.

„Ga dan oogenblikkelijk naar beneden en vraag het aan een der meiden. Misschien Jan. Iedere minuut kan het te laat zijn! Iedere seconde! Kom dadelijk terug!”

De zuster ijlt reeds de kamer uit en komt terug met de tijding, dat er niemand in huis is, die bidden kan....

De vader ligt weer geknield voor 't bedje in stomme smart. De zuster komt voorzichtig nader, en zegt, dat Jan aanbiedt, om Doortje te gaan halen, en als de dokter 't niet kwalijk neemt, hij kan fietsrijden, of hij dan, omdat er haast bij is, meneers fiets zou mogen gebruiken?

Kleine Willie schijnt 't gehoord te hebben, want hij zegt nu met een onrustige beweging, op zachten, klagenden toon:

„Do komen — met Willie bidden.”

„Meneer, Jan wacht in de gang,” dringt de zuster aan.

De vader rijst op om met Jan te spreken.

„Als je haar meebrengt, duizend gulden voor jullie ieder! Maar haar eigen moeder ligt op sterven, ze kan immers niet!”

„Ik kan 't licht probeeren, dokter.”

„Ga dan! Maar rep je, en breng haar dadelijk mee. Iedere seconde kan te laat zijn!”

Jan verdwijnt met haastige schreden en de vader treedt weer in de kamer. Met gesmoorde stem vraagt hij de zuster heen te gaan. Hij wil nu graag alleen zijn.

Als ze weg is, staart hij wild om zich heen en breidt de handen uit, als zocht hij hulp in de ledige ruimte om hem heen. O, als, als 't kind nu eens stierf, vóórdát Doortje er was....

En dan, in de radeloosheid van zijn ellende, werpt hij zich weerover op den grond, hij de groote man — de man der wetenschap — die nooit gebeden had, en smeekt:

„O God, als Gij bestaat en almachtig zijt — erbarm U dan — heb medelijden — laat Doortje hier komen — laat 't kind zoo lang in 't leven. — Dan zal ik het willig afstaan — verhoor me, o God, — doe dat allerverschrikkelijkste niet — o God, help me — help me.”

Er zijn slechts eenige minuten verlopen, sinds Jan vertrokken is, en het schijnen reeds uren. Uren, lang van spanning, van slingering tusschen hoop en vrees, van eindeloos wachten....

Het kind ligt weer heel stil en zegt niets. De vader

hoort nog den nagalm van het vreemde geluid van zijn eigen gebed, dat opschreeuwt door de lucht tot God, en roepen blijft om genade, om medelijden....

Al zijn opstand is gebroken, zijn bitterheid is opgehouden, er is geen kracht tot tegenweer meer in hem. Een gevoel van absolute afhankelijkheid, van volkomen lijdelijkheid is over hem. Hij wacht en wacht, de oogen gekluisterd aan het kind, ziende seconde na seconde, hoe het lichtje zachtjes uitgaat....

Hij hoort niet, dat de bel overgaat. Hij hoort niet, dat de deur behoedzaam geopend wordt. Hij hoort alleen Willie's ademhaling, hij ziet alleen Willie's gezichtje in het aureool van goudglans....

„Do!” zegt het kind eensklaps, de oogjes even wijd openend.

Als verschrikt ziet de vader op en — droomt hij of waakt hij? — daar staat Doortje achter zijn stoel, de oogen vol tranen.

Hij aarzelt geen oogenblik, maar neemt haar hand en doet haar nevens zich knielen aan het bed.

„Daar is Do, lieveling,” fluistert hij, „om met Willie te bidden.”

Doortje neemt de beide handjes van het kind in de hare, maar het kind poogt ze los te maken en wordt weer onrustig.

„Paatje doen! — Paatje bidden!”

Eensklaps heeft Doortje een inval.

„Dokter, ik zal u zachtjes voorzeggen. Houd u zijn handjes vast, dan zegt u Willie voor.”

Doortje heeft gefluisterd, en het is heel stil in de ziekenkamer. Heel stil in huis en op straat, want het is nacht.

De lamp brandt in de kinderkamer, getemperd licht door een groene kap.

In het bedje het stervende kind. Vóór het bedje geknield naast elkaar: aan het hoofdeind de vader, aan het voeteind Doortje.

En heel zacht en plechtig gaat van mond tot mond het avondgebedje. De kinderlipjes lispelen nauw hoorbaar. En voor de tweede maal ligt de beroemde geleerde geknield op den voetbank van den troon der genade.

„Om Jezus' wil, amen,” fluistert Doortje.

„Om Jezus' wil, amen,” herhaalt de vader.

„Om — Jezus' — wil — amen,” de wegstervende klanken dringen alleen door tot het oor van den vader. Doortje ziet slechts het met moeite bewegen der lipjes.

In plechtige stilte, vol reine majesteit, fonkelen de sterren aan den diep-donkeren hemel.

Als de nachtelijke uren voortgliden, dan verbleeken de sterren, en een vaal licht spreidt zich uit over de stille stad. Ragfijne, uitgewaaide wolkjes schikken zich als lange witte veeren tegen het frissche morgenblauw der lucht, als wilden ze wegen banen voor de stralen der opgaande zon. En de zon, als uit dankbaarheid, zendt reeds vooruit warmen, rooden toovergloed, en overgiet de slanke veeren met donzig-roze verve. En als de zon zelve het met goud gekroonde hoofd verheft boven de kim, en haar gulden stralen zendt langs de nog bontgekleurde gewelven...

Dan wordt er een gordijn opgetrokken in een der voor naamste huizen van een breede, deftige gracht.

„O, Doortje, kom eens even zien, hoe prachtig! Zoo iets heb ik nog nooit gezien! Kon er schooner beeldspraak

zijn van de zon, die dezen nacht in ons huis en in mijn leven is opgegaan?"

„De Zonne der gerechtigheid," zei Doortje zacht.

„Zoolang het nog nacht was, vreesde ik telkens, dat het een droom was, maar nu de dag aanlicht, voel ik pas, dat het werkelijkheid is, heerlijke werkelijkheid! O, welk een machtig God moet dat zijn, die 't kind heeft gered, en die zóó mijn gebed heeft verhoord."

De spreker zwijgt, als in vele gedachten verdiept . . .

En dan — dan weent hij als een kind. Doortje ontroert er van. Het is zoo aangrijpend, een sterken man te zien weenen.

„Ik heb het niet verdiend! Ik heb het niet verdiend! Je weet niet, hoe slecht ik geweest ben! Wat ik al niet tegen dien God heb gesproken en geschreven! En toch heeft Hij mij opgezocht in mijn ellende. Hoe is het mogelijk! Hoe is het mogelijk!! Welk een liefde moet dat zijn, die zich ontfermen kan over dezulken als ik ben! Dat juist mijn collega bij je was, om te zeggen, dat je gaan kon, en dat je zijn rijtuig gebruiken mocht. Dat óók, zie je. Maar bovenal, boven alles uit, die wonderlijke, eenig-heerlijke redding van mijn kind, van mijn Willie! Want het is een *wonder* geweest! En ik, die dacht, dat ik het kind redden kon door mijn wetenschap! God heeft het kind gered; ik zal het getuigen tegen iedereen. Ik heb mijn lieveling uit den dood wedergekregen, en dat uit de handen van Hem, naar Wien ik nooit omzien heb.

„En, Doortje, nu zullen we *samen* het kind opvoeden in den dienst van dien God. Het zal Hem gewijd zijn. O, indien Elisabeth dit had kunnen beleven! Wel zijn haar gebeden verhoord!

„Als ik terugzie, wordt het mij zoo duidelijk, hoe lang God eigenlijk reeds bezig is geweest mij te zoeken . . ."

Hij sprak als tot zichzelf, en Doortje luisterde met een dankgebed in 't hart.

„Maar Doortje," zegt hij, eensklaps zichzelf in de rede vallende, „wil je nu niet naar huis gaan?"

Als ze weg is, loopt de vader op de teenen naar het kinderbedje, waar zijn geredde lieveling in zachten sluimer nederligt.

En dan — ten derden male — knielt hij neder, maar o, zoo anders dan de eerste en de tweede maal — en daar bij het bedje van zijn kind, verlicht door de eerste stralen van den rijzenden dag, bidt hij een lang gebed, saam te vatten in deze ééne bede: „Ik geloof, Heere! Kom mijne ongeloovigheid te hulp," en wijdt hij de toekomst van zijn leven en van zijn arbeid aan den dienst van dien God, die Zich, in dien nooit te vergeten nacht zoo wonderbaar aan hem geopenbaard had.

Aan den avond van dienzelfden dag ging Doortjes moeder de eeuwige rust in.

E I N D E.

BRIEVEN UIT WONDERLAND.

„NAAR ZIJN AARD."

Waarde Vriend!

Je zult wel eens van het Darwinisme gehoord hebben, en dan weet je zeker ook wel, dat het stelsel afgedaan heeft. Geen geleerde van beteekenis gelooft meer in de afstamming der soorten, en wie u nog vertelt, dat hij van een aap afstamt, beleedigt zijn voorouders, maar niet zich zelf.

Dertig jaar geleden was dat heel anders. Toen was de leer aan het opkomen. De natuuronderzoeker had opgemerkt, dat verschillende koolsoorten van één kool zijn afgestamd door de kunst van den kweeker, en dat er ook wel zonder menschenoedoen uit een tulpensoort verschillende variëteiten ontstaan, wier onderscheid standvastig blijft, en dat bracht hem op het denkbeeld, dat alle tegenwoordige soorten van dieren en planten uit vorige soorten ontstaan zouden zijn. Alle honden, hoe verschillend, zouden afstammen van één hondenpaar, en dit paar met de wolven, vossen en jakhalzen van één nog vroegere soort. Evenzoo alle tijgers, leeuwen, panters en katten van een oorspronkelijke kat, en deze met den oudsten hond van hetzelfde roofdier. En zoo terugredeneerend kwam men tot de meening, dat er in de schepping een voortdurende ontwikkeling zou zijn van het lagere tot het hogere. De zoogdieren zouden ontstaan zijn uit kruipende dieren, deze uit visschen, enz. De allereerste oorsprong van plant en dier beide zou zijn de levende cel. Uit zulk een cel zou een wezen ontstaan zijn, dat uit een paar cellen bestond, en dat dus al wat hooger stond. En in dat mooie stelsel van voortdurende ontwikkeling kreeg ook de mensch een plaats. Natuurlijk de hoogste, want 't was de mensch, die het zei, en hij kon zijn hond of zijn varken niet boven zich plaatsen. Maar hij ging toch met hen staan in dezelfde lange rij, die van de levende cel opklimt tot den geleerde in zijn studeerkamer. Dat stelsel heeft men naar Darwin genoemd.

Zooals ik zei, een dertig jaar geleden was deze wijsbegeerte aan het opkomen, en ik herinner me nog zeer goed, hoe het mij heeft ontroerd.

Het was op een cursus in natuurkennis, en onze zeer bekwame leeraar legde ons het stelsel uit, en eindigde met de woorden: „Nu is dat natuurlijk een theorie, en ieder moet zelf weten, of hij het gelooven wil of niet, doch ieder ernstig natuurkundige beneden de veertig jaar is Darwinist."

Ik schatte onzen leeraar op een goede dertig, en ik wist dus, dat hij een „geloofsbelijdenis" had afgelegd.

Ik stond daar tegenover met mijn eenvoudig geloof, dat God, volgens Genesis I, de dieren en de planten geschapen heeft naar hun aard. Had de studie der natuur niet op mijn weg gelegen, dan had ik me aan den strijd kunnen onttrekken en zeggen: Dat gaat me niet aan. Maar ik had reeds geleerd belang te stellen in wat het onderzoek der geleerden aan den dag brengt, en daarom ontstond door het Darwinisme een groote strijd in mijn hart. Zou het onderzoek der natuur iets leeren, dat geheel tegenstrijdig was met het Woord van God? Volgens den Bijbel zijn de levende wezens geschapen, een iegelijk naar zijn aard; volgens de Darwinisten, die toch ernstige mannen waren en groote geleerden, was alleen de levende cel geschapen (of misschien ook wel niet geschapen, maar uit zichzelf levend geworden) en waren de verschillende planten en dieren daar zoo maar uit ontwikkeld. Volgens den Bijbel was de mensch andersoortig dan de dieren; volgens de Darwinisten verschilde hij van de dieren alleen in graad, niet in wezen.

En de Darwinisten brachten bewijzen bij. Ze onderzochten de aarde tot in haar diepste diepte en brachten allerlei beenderen voor den dag en overblijfselen van vreemdsoortige dieren. Daar heb je bijvoorbeeld het paard, dat, merkwaardig genoeg, slechts één teen heeft aan elken poot. Vijf teenen is het regel-